

Treći i četvrti rad, za razliku od uvodnih, govore o migraciji ideja, ali u sasvim drugačijim historijskim okolnostima i političkim sistemima. Sigurno je da će ovaj Zbornik, u čemu se ogleda i važnost datih tema, dati nešto drugačije perspektive o razumijevanju današnjice, jer se niti jedna seoba stanovništva nije desila preko noći. Seobe naroda o kojima učimo u udžbenicima su proces koji traje određeno vrijeme. Posljednjih nekoliko godina u Bosni i Hercegovini se odvijaju dva paralelna procesa. Jedan gdje su migranti sa Bliskog Istoka i iz Afrike “zapeli” u Bosni i Hercegovini, a zbog čega je određeni broj odlučio ostatu u državi i tu pronaći svoju sreću, dok s druge strane pratimo trend bosanskohercegovačkog stanovništva koje napušta matičnu domovinu, te se upućuje ka razvijenijim zemljama Zapada. Sigurno da će i ova tema za određeno vrijeme, nakon što konačno vidimo rezultate navedenog procesa, biti zanimljiva istraživačima.

ALLEN BORIC

DOI: 10.46352/23036974.2021.276

Amir Duranović, *Povijest, historija, historiografija*. Sarajevo: Udruženje za modernu historiju, 2020, 212 str.

Knjiga *Povijest, historija, historiografija* objavljen je 2020. godine u izdanju Udruženja za modernu historiju, uz podršku Fondacije Heinrich Böll. Sadržaj knjige podijeljen je na tri cjeline gdje je moguće pronaći tekstove profesora Univerziteta u Sarajevu, Amira Duranovića, koji su nastajali u proteklih deset godina njegove karijere. Tekstove sabrane u ovoj knjizi povezuje jedna zajednička nit, tiču se mjesta i uloge historičara u društvu.

Prvo poglavlje, naslovljeno *Povijest* čine autorovi intervjui dati različitim medijskim

kućama u Bosni i Hercegovini, povodom obljetnica, objavljivanja knjiga ili drugim povodima. U ovom dijelu moguće je čitati razgovore s novinarima o motivima smjene Aleksandra Rankovića, o aferi “prisluskiivanje”, UDBI i slično. Cjelina *Povijest* sadrži i razgovor s profesorom Husnijom Kamberovićem, održan u septembru 2020. godine u okviru History Fest-a. Tu čitamo značajne podatke o projektu *Historiografija i nacionalizam* Udruženja za modernu historiju koji se može pohvaliti da je tokom tri godine trajanja navedenog projekta ostvario značajne rezultate: održane su konferencije, radionice, objavljeni zbornici i, što je možda i najznačajnije, okupljeni su mladi doktoranti Univerziteta u Sarajevu ili drugih univerziteta s kojima je ostvarena saradnja i razmjena iskustava.

Drugu cjelinu u ovom zborniku naslova *Historija* čine tri teksta s okruglih stolova i konferencija organizovanih od strane Fondacije Heinrich Böll. To su tekstovi *Die Wahrnehmung des Ersten Weltkriegs in Bosnien und Herzegowina* (91-100), *Razmišljanja o 1917. godini u Bosni i Hercegovini danas* (101-110), te *Pogled na antifasizam danas, 75 godina poslije ZAVNOBiH-a* (111-122). Posljednji dio ovog zbornika čini osam tekstova – prikazi, recenzije i osvrti koje je autor objavljivao u proteklih deset godina ponukan projektima čiji je dio bio. Ovu je cjelinu autor naslovio *Historiografija* i u njoj se najprije nalaze prikazi knjiga nastali u periodu 2009-2016. godine. Tu je moguće čitati autorov osvrt na jednu političku biografiju, zatim prikaz za koji je autor *nagrađen Novogodišnjom nagradom Biblioteke XX vek*. Tu je i prikaz djela *Adnana Jahića, Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini za vrijeme monarhističke Jugoslavije (1918-1941)*, koji je Duranović napisao i objavio prije deset godina, te prikazi drugih publikacija iz navedenog perioda. Na kraju

ove cjeline nalaze se dva teksta i to: *Savremena bosanskohercegovačka historiografija: na margini povijesti* u kojoj autor daje osvrt na stanje u bosanskohercegovačkoj historiografiji prije i nakon rata devedesetih godina. Tu je naročita pažnja posvećena savjetovanjima koja su organizirana u svrhu rekapitulacije dostignuća domaće historiografije i njene ocjene. Autor govori i o dva skupa koja su održana na prelazu dva milenija, jedan organizovan od strane *Instituta za istoriju* a drugi od strane *Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine* koji su povod da autor istakne da dva skupa sličnih naslova i tematike u tako kratkom periodu oslikavaju trend kretanja u bosanskohercegovačkoj historiografiji u godinama koje su uslijedile: podijeljenost i manjak komunikacije te administrativna usitnjenost. Autor je istakao i važnost saradnje i otvaranja ka vani na putu napretka domaće historiografije te važnost praćenja promjena u svjetskoj historiografiji. Drugi tekst naslovljen *Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini i socijalizam: između kritičke i parahistoriografije* donosi autorova razmatranja o literaturi koja se, direktno ili indirektno, bavi Islamskom zajednicom u Bosni i Hercegovini, i to od ideala koje je postigla kritička historiografija do parahistoriografije za koju autor smatra da je "realnost koju ne treba ignorirati". Autor je naročito istakao monografiju Denisa Bećirovića te knjigu Ferida Dautovića o djelatniku Islamske zajednice, Kasimu Dobračiću. Rad historičara autor ocjenjuje i kroz prizmu njihovog eventualnog društvenog i političkog angažmana kao i akademskog backgrounda. Tu je i osvrt na dvije knjige memoarskog karaktera autora pripadnika organizacije Mladi muslimani: Sulejman Čamdžić i Omer Nakićević.

Autorove zaključne misli o historiografiji u Bosni i Hercegovini i njenoj budućnosti

idu u smjeru njenog rasta i razvoja ali samo pod uvjetom da se izvorna građa kritički preispituje kao i da se isti postupak provodi nad onime što je do sada napisano o određenoj temi. Duranović ovim zbornikom nastoji ukazati "na mogućnosti i neophodnost da historičar, djelatnik u povijesti, svojim radom predstavi historiju i historiografiju u onim tematskim okvirima koji su bliski njegovoj stručnoj orijentaciji u vremenskom rasponu neophodnom za stručno i profesionalno usavršavanje (...)". Ono što je autor također naglasio u ovoj knjizi jeste propust historičara koji se bave kvalitetnim istraživanjima: ne promoviraju ih u javnosti što ostavlja prostor za autore sa skromnijim znanjem i nedostatnom metodologijom u istraživanjima. Knjiga će biti korisna u razumijevanju nijansi između pojmova povijest, historija i historiografija te uloge historičara u vremenu i prostoru. Pored toga, pruža priliku da se hronološki prati rast i razvoj jednog bosanskohercegovačkog historičara 21. stoljeća. S nadom da historijskoj nauci predstoji bolja budućnost, preporučujemo knjigu za čitanje.

EMINA MOSTIĆ

DOI: 10.46352/23036974.2021.277

**POPLAVA, ZEMLJOTRES,
SMOG: Prilozi ekohistoriji Bosne i
Hercegovine u 20. stoljeću. Sarajevo:
Udruženje za modernu historiju
(UMHIS), Drugo, izmijenjeno i
dopunjeno izdanje, 2020, 281 str.**

Ekohistorija i historija okoliša relativno su mlade grane historijske nauke. Stoga je od posebnog značaja zbornik radova *Poplava, zemljotres, smog: Prilozi ekohistoriji Bosne i Hercegovine u 20. stoljeću* u izdanju Udruženja za modernu historiju (UMHIS).